

'Z Ròsele un soi khinn

> Viola Nicolussi Golo

'Z Ròsele, in sèll mòrgas, iz auge-stànt palle. 'Z hatt nètt gehatt vèrt 'z stiana no in pett, dar slaf iz gest vorgànnt. Di khua hatt gihatt zo khelbra, 'z soinz gest zboa tang bozase hãm gihüatet, si un 'z Khinn. Da lest nacht 'z baibe izzen nètt gètt patze, 'z iz gânt inn un auz von stall, ma 'z iz lai bidar gest takh un allz iz no gest stille. Di khua izzese boll gidrent, benn aft ummana un benn aft d'ândar, ma von khalbe neänka in satn. Azzta di Ròmma nètt hebat gekhelbart vor'z iz gest mittartage hatt'z gimurmlt 'z Ròsele, hettatz girüaft in vetrenardjo. 'Z Khinn o izzese gest auzdarbekht un höaran-

te di muatar tritzln hintar un vür, hattz girüaft: "Måmma, måmma, iz ampò gebortet 'z khèlple, umbromm hastome nètt girüaft? I hån gemacht an söllan intruam...". 'Z Khinn, azò hatten khött di muatar, un azò izzese gihoazt vor daz gântz lånt, izzese bidar gezoget untar di dekhan. 'Z iz gest bintar un dar bint hatt gefukhet nidar pa khemmech un inn pan altn spirèlln. 'Z Rosele iz gânt nidar in hoff zo nemma no a par tesla umbromm pinn sèlln bose hatt gihatt boroatet in abas pellar, izze nètt gest guat zo macha auvången 'z vaür. Oh, azzta no berat gest lente dar Karl, sichar hebetar nètt gilazzt

vrian saine baibar. Dar iz augistànt vor da hatt gisunk dar hå, 'z zunta 'z vaür.

Balda 'z Ròsele hatt offengitánt, a bòtta an oage, un dena, zen minutn spetar, daz åndar, 'z haus iz sa gest schümma inngèmp, un, vorse iz gilånk zo djukka auz von pett in earst vuaz, dar Karl iz gest afti tür pinn barm kafè: gestarn kafè, in guat hattmen gehalten vor da alt nona un vor di khua balze hatt gekhelbart. Sichar, ditza pan bintar, baldar iz gest humman, umbromm ka långez balda iz auzgevort dar balt, hattar augivånk sojn rukksakh un iz gânt übardibèlt 'z arbata. Inn rukksakh, dar Karl hatt drinn ge-

hatt bintsche arme sachandar, a paran ordenjo, an tòkko khes un a hertez proat, vor in viazo, ma dar hatt nia auzgelazzt a foto von Ròsele un von Khinn.

Da soinse gehaltet gearn, un 'z Khinn iz gest a geschenkh vo Got-tarhear, gerift balda 'z Ròsele hatt pensart ke oramai hebat'z lai gezüglit khelbar un goatz vor hërta. Un anvetze est izzta gest, daz sèll khinn, balda niamat mear izzesen impitet.

Bal'z iz gebortet, dar Karl iz gest humman. Oh Lamadonna, bellana gratzia du hasten gètt, zo lassenen seng borten sai Khinn.

La gratzia iz nètt gânt lãng, dar arm mãnn iz darkhrãnkht un zait an bintar, izzar gest gesunt un toat. Dar hatt ågiheft zo huasta, hërta mearar un hërta bisrar, baz'ar nètt hatt auargedjukht in di sèlln mãnat. Dar taüvl, boda nètt iz gest gilãnkht zo haba soi seal, hatten givrezzt in laip. Ma dar Karl hattzen nètt gètt gebunnt, dar hatt gipetet un nia, nia izen auzvonkãnt an vluach, bidar ånka, vil vert gezotzt nidar in hoff, hattar geschauget durch afte ndarnpergn un hatt gehoket zuar in hümb! "Bo pisto, bo pisto, baz billdo vo miar, Gottarhear!!! Lazzme gian, lazzme gian, i haltz nemear auz!". 'Z Khinn izen hërta någest, in vatar, in di sèlln lãngen krãnkhan mãnat bodar iz gest da humman, az pi soi satn.

Dar Karl hatt gihatt a sölla schüm-ma buritschlatz har un 'z diarnde iz gistãnt urn zo strelasen auz... pezzar beratz khön ke dar mãnn hatt'z auzgihaltet urn un urn, umbromm niamat åndarz hatten gimak leng di hent in har. Dar berat khent töbekh. No baldar iz gest

khlumma, balda sai muatar hatten giböllt auzmachan di tschöttela, 'z soinda nètt gest "schampo per capelli ricci" odar balsame in da sèll zait, dar arm Karl iz inkãnt zo luga-rase nidar in khellar vodar altn Kati, inn untar in bege von hoff. 'Z püable, inn tunkhl rovolt, hatt gischnattart vo vort un vo vrost, ma allz hebatz auzgetrakh, pur nètt zo lazzanen leng di hent in pa har.

In sèll bintar, boda dar Karl iz gest humman khrãnk, 'z Khinn hatt gelirnt bia zo macha di snearoaf, un di slit, ma daz peste iz gest linnen machan di fikarla pinn nuzzpumma. "Pinn selen" hattaren khött dar arm vatar: "Barstome mang rüavan daz abas, balde bart soin gânt zo venna in SèllAuDom, bodame sovl lazzt patirn abe da".

'Z Khinn hatt nètt vorstãnt bo dar berat gânt un benn 'z hebaten gimakk rüavan, ma pin fikarla izzese azó gegòdart ke 'z izen neãnka sovl ågãnt zo vorstianaz.

'Z Ròsele, in sèll gevrorate mòrgas, hatt pensart in Khinn, in Karl, un zoa nètt zo lassase seng gaüln, balz iz gikheart bidrumm humman pin tesla un hatt gihatt gemacht rinvenirn 'z vaür un übergilekk in havan vor di khua, hatz ågiheft zo hakha nidar tschuvölln. "Vor in vormaz", hattze khött in diarndle bodar hatt givorst, vodar khãmmar auz, 'z iz no gest kartza khalt zo lassa in barm padjü, bise iz gest gânt auz von sinnen, tschuvölln mòrgas in aldar vrüa antãnto azze hatt gipitet azzta khelbar di khua. 'Z Khinn iz nètt gest stokhat, 'z hatt'z boll gebizzt umbromm 'z baibe hatt augehakht di tschuvölln, ma 'z hatt nett geböllt machan schemen di muatar zo khöna ke 'z sikse

gaüln. Inn sèll mòrgas iz gest khalt, un, pittar khua boda hatt gihatt zo khelbra un pinn khalbe bodasan nètt hatt giböllt bizzan zo khemma aft disa bèlt in an söllan trauregen tage, izzta nicht gest zo impaitanen guatz.

Darzua, da sèll nacht, 'z khinn iz gest gânt inn intruam von vatar. Dar iz gest djung un gezunt un hatten zuargeredet. "Liabez mai Khinn, sai nètt traure, palle bartbar machan nåuge fikarla un du barstme bidar mang streln". "Oh tat-ta, ma i hãn nètt gefikart, bia hasto getãnt zo vennamen alz ummaz?" "Liabez Khinn, gidenkhtar ke ber 'z haltete gearn, vorliarte nia..." Un sèmm iz auzdarbekht alz gesbizzt, biz ånka iz gest a djatzèra.

Balz iz inngest schüm-ma gebèrmnt, 'z diarndle iz augestãnt un iz gânt auz ka dar muatar, boda no hatt nidargehakht tschuvölln, zo kontaranar bia un baz 'z izen vürgestkhent inn slaf. 'Z Ròsele izzese lai gesenk un hatt gebitscht an Rekie. Dena, saugante å 'z Khinn hatz khött: "Az mucht soin, azzta gea 'z khalbe". 'Z diarndle iz darstãnt, bia 'z khalbe, baz hattse gebállt munen di muatar. "Ah, haüt izze nètt allz aft daz soi, di hakkt nidar tschuvölln inn aldar vrüa, di bill azzta gea 'z khalbe, ma bo boaztmaz nètt, mah".

"Dei mãmma, geabar in stall, allora, vor'z geat dalbãng, 'z khalbe, magare nidar pa hoff garade in di metzegarai von Peatar". Azó hatz khött lachante 'z diarnle, ena zo vorstiana, odar, furse, ena zo bölla vorstian.

Sai'z az pi 'z hatt giböllt, in sèll mòrgas di khua hatt gikhelbart a

schummaz stiarle, sbartz az pi dar kholl, boda iz gistânt lai zo vuaz un hatt ågiheft zo taida no vorda di khua hatt nidar gihatt in barm kafè, dar guat, pinn boi.

Dena iz gest alz a geloava, baibar un mândnen, inn un auz von stall, pittar tschela von havan, pittar dekh zo dekha 'z khalbe, pin gestarn kafè vor 'z Rosele, a baibe alumma pittnan khinn un pittnar khua. Un est pittnan stiarle.

'Z baibe hatt ågesauget 'z vich ena zo reda, gerekht az pi a kherz, pinn oang khalt un pinn hent plabe, azó azpi se se hatt gidrukht ummana pittar åndarn. 'Z hatt gestrenzart di trialn, gezoget tiaf in atn, un azò az

pi na khertz zorgeat atz vaür, 'z baibe iz umgivallt. Di baibar soin lai gelofft pitt åndarn kafè, guatn disa bòtt, un hokante ummana zuar dar åndarn, iz gest alz a "trakk vort 'z Khinn, nemmp 'z Khinn, 'z impresionartze".

Dar metzegar, dar uantzege boda nètt hatt gehoket un boda nètt iz gelofft hintar un vür, hatt genump 'z diarndle panar hånt un hatt khött: "Ai bela, haüt mai spusa khocht da patatan pult". Un 'z Khinn izzen någânt, ena zo reda.

'Z Rosele izzese augezoget, niamat hatt vorstånt bazzen iz vür khennt, daz müade, håmsa alle khött un pensart. 'Z iz nonet a djar boda dar

Karl hattze gelazt alumma pittnan diarndle un pittnar khua. Ummana alumma, umbromm dar stall iz gest khlumma. Un ke di khua hatt gikhelbart in fevraro, senonda, azze no hebat gihatt 'z sboi, hebatze lai gemöcht süachan zo geba vort 'z stiarle, un di merkent azza seng ke ma hatt gech, höslnde. Ber da hatt 'z sèkkle von gèlt inn da innate gadjöff von rokk, hatt nètt platz vor 'z hertz.

'Z Ròsele, balz allz iz gest verte, iz gânt aftn vraithof, un alle håmz gesekh atz grapp von Karl, augeluant az pi a vaürt, ena zo reda un ena zo mövrarse, pin oang garade atz aisarn kraützle. 'Z iz semm gestânt

a baila zait, dena, sovl bizese berat auzdarbekht alz in an stroach, izzen gezoget in schiall aft khopf un iz gekheart bidrumm humman. Da sèll nacht, 'z baibe hatt nètt zuargelekk oage, un neãnka di nècht boda beratn no khennt: 'z Rosele, von sèll tage vort, hebat nemear geslaft.

'Z iz bidar gest pall långez, inn di bisan hattz geplètz, un 'z Ròsele, 'z Khinn, di khua un 'z stiarle, soin vürgánt azpi sa hãm gemakhh. Si-char, 'z soin'z gest schaülane zaitn un beratndarar khent no sberarne, ma niamat alora hatt gemakhh gloam daz sèll boda hatt kontart da alt nona: "Z bartnda khemmen traurege djardar, 'z barta nicht mear soin z'ezza un inn di èkkhar barta nicht mear aukhemmen, dar taüvl bart auzvorprennen allz, un di prüadar bartnse töatn ummaz pinn åndar azpi neãnka di vichar soin guat zo tüana". Ekko, dise soin'z gest di zaitn boda beratn khent, nicht guat'z vor dazèl khlumma lånt vorgèzzt von Gottarhear. Ma disa iz an åndra stördja.

Di sbestar von Ròsele iz gest z'stiana in Squizzera, un sèmm, hatze gemacht bizzan, hebata gemakh vennen arbat 'z Khinn, boda oramai iz gest au a schümmana diarn. Vången au un gian übar di bèlt, lazzan di muatar, di khua, da alt nona, in Katì, in metzegar, in hoff, iz boll gest traure ma vor z' Khinn hattz parirt soin daz peste sachan zo tüana.

"Z khintmar vür sber, muatar", hatt'z khött 'z diarndle, "ma i pinn si-char ke dar tatta bartmar soin nåmp durch in Squizzera o".

'Z iz gest dar tage von kaudiåno von vatar un in sèll mörgas 'z Rò-

sele iz augistånt, az pi alle tage. Ma mage nètt khön ke 'z iz darbekht, umbromm, az pi alle di necht, da sèll o hatt'z nètt zuargilekk oage, ma 'z iz auzkhent von pett un iz gánt zuar in heart zunta 'z vaür.

Al in an stroach hatt'z gihöart a ramaschada ar pa khemmech. Un dena nicht mear. In quèla, afti lastra von vestar, hatt'z gesekh a liachtle birbln durch un her. 'Z baibe hatt lai gipetet an Rekiemetèrna un izzese gisenkh. 'Z liachtle, az pi'z iz gest khent, azó iz gánt. 'Z hatta nètt giböllt pensarn, 'z Ròsele, ma 'z hatt sa gebizzt allz. Bia un bo, ditza nètt, ma baz, baz, ditza boll, ditza hattzez gebizzt.

Dar inintruam hatt nètt gevelt, oh Karl, di inintrüam velnse nia.

'Z khinn, in sèll mörgas, iz darbekht allz gevort, biz ånka iz ingest barm, di muatar hatt gihatt gezüntet 'z vaür un übargilekk in kafè. "Måmma, måmma" hebatz geböllt rüavan, ma 'z bort izzen darstikht in di gorgl.

'Z Ròsele iz gilofft zuar in pètt, 'z Khinn hatt gihatt di oang gibetart von schrakh: snattarn vo vrost un nètt soin guat zo reda iz nètt schümma vor niamat. Ma daz birsarste iz gest da sèll khelte in gántz laip, di vüaz un di hent soin gest aiszökkela.

'Z baibe iz lai gisprunkh atz vestar zo rüava in Katì, nidar in hoff. Un dena izzta girift dar doktor, dar faff, dar metzegar, da lat nona, alle soin zuargilofft. "Oh Gottarhear", hãm-sa gipetet di baibar: "Ditza nètt, ditza mastoz nètt zuarlazzan, nètt in Rosele, nètt 'z Khinn". 'Z Ròsele iz zese nidargilekk nåmp in diarndle, zo darbermaz pitt soin laip, un dena, laise laise, hattz gizunk an altz

kanzüle, dazzel boda dar Karl hatt hërta augesunkh in Khinn zo machaz intschlavan, balz iz gest khlumma un balda 'z lem hatt varirt soin no allz zo leba.

"Laise laise, liabaez mai Khinn, laise laise". Alle hãm gesbiget, 'z hatta neãnka niamat mear gipetet. Alle soin gest stille, augiluant au nå in an pett, boda na muatar hatt gebiaget soi Khinn. Dena, az pi dar per bodase djukkht zo difendra di khlumman, 'z Ròsele iz augsprunkh un hatt auz gètt an hokar zo macha zittar di altn maurn.

Est iz gest allz verte, 'z Khinn hebat nemear gihatt zo giana in Squizzera, di tang boda 'z lem hatten gehatt vorhoazt balz iz gibortet, soin gest khennt gestolt vor hërta. "Setticemia", hattar khött dar alt doktor, un dar faff hatt geschüttlt in khopf.

In stall izzta gestånt 'stiarle, 'z Ròsele hattz gebizzt, no von sèll schaüla tage von fevraro, ke 'z berat gestånt pittnar khua un pittnan khelble.

'Z iz khent alt, 'z baibe, un hatt nemear geslaft. Alle abas izzese gezotzt auzzalt in tor un hatt geschauguet durch zuar in Ådarnpèrng un alle abas hattz gepitet zo hõara di fikarla von nuzzpumma. Ma 'z iz hërta gest 'z gefuka von bint boden hatt gemacht kompania.

Fin in sèll abas, balda di sunn iz lai gest gánt oine übar di pèrng. In sèll abas, di fikarla hattzese gihöart, daz alt Ròsele.

Dar metzegar hattz givuntet azó, gesotzt atz penkhle, vorò in tor.

Est hattz gemakh slavan.

'Z iz gest dar tage von kaudiåno von Karl un von Khinn.